

VVE-RAPPORT

RAPPORT VAN HET ONDERZOEK IN HET KADER VAN DE VOOR- EN VROEGSCHOOLSE EDUCATIE

BASISSCHOOL DE VLINDER

Locatie(s)	:o.b.s. De Vlinder
Brinnr.	:12TR
Plaats	:9561 GN Ter Apel
Onderzoeksnummer	:15251
Documentnummer	:3192891
Datum onderzoek	:30 juni 2011
Datum vaststelling rapport	:15 november 2011

1. INLEIDING

Dit rapport is het verslag van een onderzoek van de Inspectie van het Onderwijs naar de kwaliteit van de voor- en vroegschoolse educatie (VVE). VVE is bedoeld voor jonge kinderen die onvoldoende zijn toegerust voor een soepele instroom in groep 3 van het basisonderwijs, waardoor ze grote kans lopen om achterop te raken.

In dit rapport worden de volgende onderwerpen besproken:

- De voorwaarden van VVE
- De ouders
- De kwaliteit van de educatie
  - Het VVE-programma, zoals dat wordt aangeboden
  - Het pedagogisch klimaat
  - Het educatief handelen
- De ontwikkeling, zorg en begeleiding
- De kwaliteitszorg
- De doorgaande lijn tussen de voor- en vroegschool
- De resultaten van VVE

Elk van de VVE-kwaliteitsaspecten is uiteengelegd in indicatoren. Als een indicator beoordeeld wordt, gebeurt dat doorgaans met de volgende oordelen:

1. Staat in de kinderschoenen: verbeteringen zijn dringend nodig
Deze kwalificatie geeft aan dat er écht iets verbeterd dient te worden.
2. Enigszins ontwikkeld: verbeteringen zijn wenselijk
Deze kwalificatie geeft aan dat het wenselijk is dat iets verbeterd wordt.
3. Voldoende
4. Goed ontwikkeld: een voorbeeld voor anderen
Deze kwalificatie geeft aan dat dit aspect in orde is, en wel op een zodanige manier dat andere voor- en/of vroegscholen hiervan kunnen leren.

Opbouw van het rapport

Hoofdstuk 2 beschrijft het totaalbeeld van het onderzoek. De beoordeelde onderwerpen (indicatoren) staan in hoofdstuk 3, met eerst de oordelen en daarna een toelichting als dat nodig is. Als er op basis van dit onderzoek afspraken gemaakt zijn, staan die in hoofdstuk 4.

Groepsinformatie kleutergroepen:

Aantal kleuters in groep a: 27, waarvan 3 doelgroepkleuters

Aantal kleuters in groep b: 28, waarvan 6 doelgroepkleuters

Aantal kleuters in groep c: 26, waarvan 2 doelgroepkleuters

2. HET TOTAALBEELD

Basisschool De Vlinder in Ter Apel is een snelgroeiende school, sinds enkele jaren gevestigd in een nieuw gebouw, dat in 2008 werd onderscheiden met de scholenbouwprijs. De Vlinder is een fusieschool. De huisvesting van de twee openbare basisscholen in Ter Apel was verouderd, terwijl in beide scholen de leerlingaantallen terugliepen. Daarom is gekozen voor fusie met vervangende nieuwbouw.

De school is gebouwd met het oog op een optimale bezetting van 200 leerlingen. Dit aantal is inmiddels overschreden, zodat gesproken wordt over het bijplaatsen van twee noodlokalen. Dit is een punt van zorg voor ouders, leerkrachten én directie, met name omdat nog onduidelijk is of men het nieuwe schooljaar kan starten met voldoende onderwijsruimte.

Ter Apel is het grootste kerndorp van de gemeente Vlagtwedde en telt meer dan 3000 inwoners, waarvan ruim 50% moet rondkomen van een laag inkomen. Zoals overal in Vlagtwedde, zijn ook hier enkele kinderen woonachtig over de grens in Duitsland. Het opleidingsniveau van de ouders is gemiddeld laag. Te verwachten is dat er een relatief hoog aantal doelgroepkinderen zijn. Van de 81 leerlingen in de groepen 1/2 hebben 11 een gewicht toegekend gekregen. Dit aantal is redelijk hoog, maar niet extreem te noemen.

Uit het gesprek met de ouders bleek een grote betrokkenheid bij de school. De ouders waren in het algemeen tevreden, maar toonden zich bezorgd over de gevolgen van het snel groeiende leerlingenaantal. Als voorbeeld werd genoemd de omvang van de overblijfgroep, die op een gegeven moment onhanteerbaar werd.

Het blijkt dat veel ouders deelnemen aan activiteiten in en om de school, zoals ouderavonden en vieringen. De ouders zijn zeer te spreken over de maandelijks terugkerende 'spelinloop', waarbij het ouders vrij staat om wat langer in de groep te blijven om met hun kind te spelen. Hier wordt veel gebruik van gemaakt. Ook het feit dat de kinderen zelf vaak actief zijn in de voorbereiding en/of uitvoering van de ouderactiviteiten spreekt de ouders zeer aan en zorgt doorgaans voor een hoge opkomst. De inspectie stelt echter vast dat de school nog te weinig creatief gebruik maakt van deze gelegenheden om VVE onder de aandacht te brengen om op die manier de effecten ervan te versterken.

Hier wordt het gemis van een coherent en specifiek ouderbeleid duidelijk, evenals in het feit dat er te weinig aandacht besteed wordt aan het stimuleren van ouders om thuis met hun kinderen aan de slag te gaan.

De kwaliteit van VVE op obs De Vlinder is in het algemeen van voldoende niveau, waarbij de inspectie vooral haar bijzondere waardering uitspreekt voor de doelgerichte planmatigheid van het aanbod en voor het prettige, veilige, open en flexibele pedagogisch klimaat dat de leerkrachten op de groepen weten te realiseren.

In het kader van VVE acht de inspectie de kwaliteitszorg van De Vlinder nog van onvoldoende niveau. Dat betekent dat het kwaliteitsniveau dat inmiddels bereikt is, onnodig kwetsbaar is voor toevallige invloeden. Hier ligt nog een duidelijk ontwikkelpunt voor De Vlinder, dat in de komende planperiode zal worden aangepakt.

Een laatste punt van aandacht betreft de doorgaande lijn. De school slaagt er nog onvoldoende in om van alle kinderen relevante informatie te verkrijgen van de voorscholen. Ook is de inspectie van oordeel dat er meer structurele aandacht moet worden gegeven aan de inhoudelijke afstemming op alle relevante terreinen.

Het geheel overziend ziet de inspectie geen aanleiding om specifieke afspraken te maken met de school. Zij vertrouwt erop dat obs De Vlinder de genoemde ontwikkelpunten in de komende planperiode voortvarend zal aanpakken.

3. DE OORDELEN MET EEN TOELICHTING ALS DAT NODIG IS

Naam gemeente	Vlagtwedde
---------------	------------

A CONDITIES		De Vlinder
A1 Een integraal VVE-programma		
A1.1 Naam/namen van programma(s)	Schatkist, met Meer met Bas als bronnenboek	
A1.2 Wat is de kwaliteit van het programma?		3
A3 Leidster – kind ratio ("dubbele bezetting")		2
A5 Kwaliteit beroepskrachten		
A5.2 Alle beroepskrachten zijn toereikend gekwalificeerd (opleiding)		3
A5.3 Alle beroepskrachten spreken voldoende Nederlands		3
A5.4 Alle beroepskrachten zijn toereikend geschoold (voor het vve-programma)		2

(A3)

Op elk van de groepen staat slechts één leerkracht. Daarbij moet opgemerkt worden, dat de drie groepen een klassenassistent delen, waarmee in de behoefte aan een extra beroepskracht in voorkomende gevallen wordt voorzien.

(A5.4)

De relatief nieuwe groep leerkrachten is nog niet opgeleid voor het VVE programma. De school geeft aan zo spoedig mogelijk in deze leemte te zullen voorzien.

B OUDERS		De Vlinder
B1 Gericht ouderbeleid		2
B2 Ouders zijn vooraf adequaat geïnformeerd		2
B3 Intake		3
B4 Stimuleren om thuis ontwikkelingsstimulerende activiteiten te doen		2
B5 Participatie in VVE-activiteiten in de vroegschool		3
B6 Informeren over de ontwikkeling van hun kind		3
B7 Rekening houden met de thuistaal		3

(B1)

De school heeft een algemeen geformuleerd ouderbeleid, dat zich echter nog teveel beperkt tot een algemene visie en brede uitgangspunten. Het is nog te weinig specifiek; de verbinding met VVE is niet duidelijk en concrete doelen met daaraan verbonden acties ontbreken. Ook is het niet gebaseerd op een analyse van de ouderpopulatie en is niet duidelijk op welke manier de wensen van ouders erin zijn verwerkt.

(B2)

De ouders krijgen vooraf veel informatie, ook over het gebruikte VVE programma. Aan hen wordt echter niet duidelijk gemaakt wat het belang is van actieve ouderparticipatie voor de ontwikkeling van hun kind. Evenmin wordt met hen gesproken over de doelen en verwachtingen van de school in dit kader.

(B4)

Hoewel de school veel inspanningen verricht om de ouders te betrekken bij activiteiten in en met de school en daar ook redelijk in slaagt, wordt er nog te weinig gedaan om ouders te stimuleren ook thuis met hun kinderen activiteiten te ondernemen die ontwikkelingsbevorderend zijn.

C KWALITEIT VAN DE UITVOERING VAN VVE		De Vlinder
C1 Kwaliteit van de educatie: het aangeboden programma		
C1.1 Een integraal VVE-programma		3
C1.2 Werken met een doelgerichte planning		4
C1.3 Het aanbod gericht op de taalontwikkeling is voldoende dekkend		3
C1.4 Het aanbod klimt op in moeilijkheidsgraad en er wordt gedifferentieerd		3
C2 Kwaliteit van de educatie: het pedagogisch klimaat		
C2.1 Het pedagogisch handelen van de leerkrachten is respectvol		4
C2.2 De leerkrachten hanteren duidelijke pedagogische gedragsgrenzen		3
C2.3 De leerkrachten stimuleren de sociale vaardigheden en de persoonlijke competenties van de kinderen		4

C2.4 De leerkrachten tonen respect voor de autonomie van het kind	3
C2.5 De inrichting van de ruimte is aantrekkelijk, uitdagend en spel- en taal-uitlokkend	3
C3 Kwaliteit van de educatie: het educatief handelen	
C3.1 Het educatief handelen van beide leidsters/leerkrachten is goed op elkaar afgestemd	-
C3.2 Er worden effectieve en gerichte activiteiten voor de taalontwikkeling uitgevoerd	3
C3.3 De leidsters/leerkrachten bevorderen de interactie met en tussen kinderen	3
C3.4 De leerkrachten stimuleren actieve betrokkenheid van de kinderen en verrijken het spelen en werken	3
C3.5 De leerkrachten bevorderen de ontwikkeling van aanpakgedrag (strategieën) bij de kinderen	3
C3.6 Het gedrag van de leerkrachten met de kinderen is responsief	2
C3.7 De leerkrachten stemmen de activiteiten af op verschillen in de ontwikkeling van de individuele kinderen	3

(C1.2)

De school werkt met een uitgebreide en doelgerichte planning op alle niveaus. Binnen een algemene jaarindeling wordt een jaarplanning gemaakt, rondom verschillende thema's. De doelen worden hierbij ontleend aan de doelen van het programma. Vervolgens wordt ook de expliciete koppeling gemaakt naar doelen en activiteiten voor kleine groepen en individuele kinderen, waarbij de informatie uit observaties en toetsen leidend is. Voor kinderen die extra zorg en aandacht nodig hebben, worden handelingsplannen opgesteld, inclusief concrete doelen, die met regelmaat worden geëvalueerd en bijgesteld. In die planning en uitvoering worden de ouders nauw betrokken. Uit dit geheel blijkt bovendien de consequente en zorgvuldige aandacht van de leerkrachten voor de brede ontwikkeling van de kinderen. De inspectie acht het systeem dat de school op dit punt heeft neergezet en de manier waarop de leerkrachten het hanteren een goed voorbeeld voor anderen.

(C2.1)

Alle drie groepen kenmerken zich door een prettige en open sfeer, waar veel ruimte is voor inbreng van de kinderen zelf, maar waar ook de grenzen van het gedrag duidelijk zijn. Het is duidelijk dat de kinderen zich zeer veilig voelen: ze praten honderduit, zowel met elkaar als met de leerkracht en ook met de bezoekende inspecteur, waarbij ze niet schromen om hem in hun spel te betrekken. De overgangen tussen de verschillende activiteiten zijn goed geritualiseerd, zonder dat het ritueel een activiteit op zichzelf wordt. Dat betekent dat de kinderen steeds weten waar ze aan toe zijn, welke keuzes ze kunnen maken en wat er van hen verwacht wordt. De structuur en de veiligheid die op deze manier gecreëerd worden in de groepen beoordeelt de inspectie als voorbeeldig.

(C2.3)

In de individuele en groepsplanning is ook aandacht voor de sociaal emotionele ontwikkeling van de kinderen. Deze aandacht vertaalt zich vervolgens in het pedagogisch handelen, waarbij vooral opvalt dat interventies en correcties rustig en soms speels verlopen en steeds op een voor het kind positieve wijze worden afgesloten. Daarbij benadrukken de leerkrachten ook het onderlinge respect dat van de kinderen gevraagd wordt.

(C3.1)

Op dit punt kan de inspectie zich moeilijk een oordeel vormen, omdat slechts één leerkracht op de groepen staat. Overigens is wel sprake van goede (mondelijke) afspraken met de gedeelde klassenassistent. Het is echter onduidelijk of en hoe deze afspraken worden geëvalueerd.

(C3.6)

Met name tijdens de groepsinstructie blijken de leerkrachten nog onvoldoende responsief voor de inbreng van de kinderen. Men volgt de structuur van de activiteit nog te rigide, waardoor de aandacht van sommige kinderen snel afdwaalt.

D ONTWIKKELING, BEGELEIDING EN ZORG	De Vlinder
D1 Ontwikkeling, begeleiding en zorg binnen de groep	
D1.1 Volgen van de brede ontwikkeling van alle kinderen	3
D1.2 De begeleiding is planmatig voor: de hele groep, de kleine (tutor)groep en het individuele kind	3
D1.3 De evaluatie van de aangeboden begeleiding en zorg	3
D1.4 Specifieke aandacht bij de begeleiding en zorg voor de taalontwikkeling	3
D2 Ontwikkeling, begeleiding en zorg in de bredere zorgketen	
D2.1 Leidsters/leerkrachten hebben een overzicht van de kinderen die zorg nodig hebben die de voor- resp. vroegschool niet kan leveren, en van de aard van die zorg	3
D2.2 Leidsters/leerkrachten melden kinderen aan voor externe zorg wanneer de voor- resp. vroegschool de gewenste zorg niet kan leveren	3
D2.3 De leidsters/leerkrachten blijven de ontwikkeling van kinderen met extra zorg bijhouden	3

E KWALITEITZORG BINNEN DE VOOR- C.Q. VROEGSCHOOL	De Vlinder
E1 Er is VVE-coördinatie in de vroegschool	2
E2 De vroegschool evalueert de kwaliteit van VVE regelmatig	2
E3 De vroegschool evalueert de opbrengsten van alle kinderen	
E4 De vroegschool formuleert op basis van evaluaties verbetermaatregelen en voert die aantoonbaar en planmatig uit	2
E5 De vroegschool borgt de kwaliteit van haar educatie	3
E6 In de kwaliteitszorg van de basisschool wordt ook specifiek naar VVE gekeken	2

(E1)

Binnen de school is geen functionaris aangewezen, die belast is met de coördinatie van VVE. Hierdoor is de kwaliteit van VVE te kwetsbaar.

(E2)

De kwaliteit van VVE is geen regelmatig en systematisch onderwerp van evaluatie. De inspectie acht dit een thema dat in de volgende planperiode (2011-2015) in de beleidscyclus geïntroduceerd moet worden.

(E3)

In de gemeente zijn nog geen duidelijke afspraken gemaakt over de opbrengsten. De inspectie kan hier dan ook nog geen oordeel over uitspreken.

(E4)

De Vlinder heeft op het gebied van VVE veranderingen en verbeteringen doorgevoerd – bijvoorbeeld bij het invoeren van Schatkist, waarbij er nadrukkelijk voor gekozen is om Meer met Bas als bron van verrijking van het aanbod te blijven gebruiken. Ook is de planmatige begeleiding en zorg duidelijk verbeterd. Het is echter onduidelijk in hoeverre dat het resultaat is van systematische evaluaties. Ook hieraan kan in de volgende planperiode expliciet aandacht geschonken worden.

(E6)

In de kwaliteitszorg van De Vlinder wordt nog niet specifiek naar VVE gekeken.

F DOORGAANDE LIJN	De Vlinder
F1 Er is VVE-coördinatie tussen de voor- en vroegschool	2
F2 Voldoende kinderen stromen door naar een vroegschool	3
F3 De basisschool wint doelmatige informatie in bij de voorschool over de instromende peuters en maakt daar aantoonbaar gebruik van	2
F4 Het aanbod van de voor- en vroegschool is op elkaar afgestemd	2
F5 Het pedagogisch klimaat en het educatief handelen van de voor- en vroegschool is op elkaar afgestemd	2
F6 De manier om met ouders om te gaan op de voor- en de vroegschool is op elkaar afgestemd	2
F7 De interne begeleiding en zorg zijn op de voor- en vroegschool op elkaar afgestemd	2

(F1)

Hoewel de kinderen voornamelijk vanuit twee peuterspeelzalen instromen, is er nog onvoldoende sprake van overleg, afstemming en coördinatie op het gebied van VVE. Met name in het belang van de duurzame kwaliteit van de doorgaande lijn acht de inspectie het raadzaam de VVE coördinatie tussen De Vlinder en de bijbehorende peuterspeelzalen functioneel te beleggen – dit in overleg met de peuterspeelzalen en Rzijn.

(F3)

Tot op heden slaagt de school er nog onvoldoende in om doelmatige informatie over alle kinderen in te winnen bij de peuterspeelzalen. Dit lukt slechts in redelijke mate, wanneer het – naar het oordeel van de peuterspeelzaal – een zorgkind betreft. Op dit punt wordt het gemis van een coördinator VVE duidelijk zichtbaar. Afgezien van de eigen verantwoordelijkheid van de peuterspeelzalen, ligt hier nog een duidelijke taak voor De Vlinder.

(F4 – F7)

Peuterspeelzalen en basisschool gebruiken verschillende VVE programma's, waardoor het aanbod niet vanzelfsprekend op elkaar is afgestemd. Dit is een ontwikkelpunt, evenals de andere gebieden die hier genoemd worden. In het (nog te sporadische) overleg dat de school en de peuterspeelzaal met elkaar voeren, komen zaken als pedagogisch klimaat, educatief handelen, ouderbeleid en de organisatie van de interne zorg en begeleiding niet aan bod. Ook hier ligt nog een duidelijk ontwikkelpunt voor de school.

G OPBRENGSTEN VAN VVE	De Vlinder
G1 De resultaten worden gemeten conform de afspraken	-
G2 De resultaten zijn van voldoende niveau	3
G3 Verlengde kleuterperiode	3

(G1)

De Vlinder houdt de brede ontwikkeling en de specifieke opbrengsten op een verantwoorde wijze bij met behulp van een uitgebreid volg- en rapportagesysteem en verschillende toetsvormen. Gemeentebreed zijn echter nog geen afspraken gemaakt over de generieke en individuele opbrengsten van VVE. Daarom onthoudt de inspectie zich op dit punt nog van een oordeel.

4. VERVOLGAFSPRAKEN.

Het bezoek heeft geen aanleiding gegeven voor het maken van vervolgafspraken.